

הטקטיקה של חיל מוטס וההתגוננות בפניה

לאחר מלחמת-העולם הראשונה נתפתחה בתחום התיאוריה הצבאית אסכולה, שראתה את מלחמת-המגן כצורת מלחמה חזקה יותר. אנשי אסכולה זו סברו, כי מערכת הגנה בעומק 10-20 ק"מ, של מחפרות, מצודות-בטון ונקודות-אש מבוצרות, המוגנת ע"י מחסומי-תיל, מכשולי טנקים, שדות-מוקשים, ומלאה מכוונות-יריה, תותחים אנטי-טנקיים וארטילריה כרמון, עשויה להחזיק מעמד בפני כל אופנסיבה. בראש ובראשונה האמין בשיטה זו המטה הראשי הצרפתי, והשקפה זו מצאה לה בטוי מוחש בקומאגיני ובחיקוייו - מערכות הביצורים של בלגיה והולאנד. לעומת זאת התכונן הצבא של גרמניה ההיטלראית למלחמת-תנופה מוחלטת; על כן ביקש ומצא לו את מכשירי האופנסיבה האסטרטגית והטקטית. אלה היו בעיקר נשק-השריון, חיל-האוויר, נשק הגייס החמשי, וביחוד - הצבא המוסע במטוסים. כל סוג ממכשירי המלחמה הללו כשלעצמו היה ידוע. החידוש, וכן יסוד הצלחתם, היו נעוצים בתיאומם במסגרת של שיטת-מלחמה מהפכנית: התגברות על ההגנה בעומק ע"י התקפה בעומק. כלומר: כל מכשירי המלחמה האמורים נועדו בעיקר לפגיעה בגבו ובארץ-העורף הבלתי-מוגנים של האויב, ולא להתקפת-חזית על קווי-ההגנה שלו. לתכלית זו מתאים ביחוד צבא "לוחמי-האוויר". הוא שהביא שינוי בשיטת המלחמה בכללה: ההבחנה בין חזית ועורף נתבטלה לחלוטין, הואיל וצבא זה יכול להעתיק את החזית לכל מקום שהוא. כל מדינה הסמוכה לאזורי הפעולות הצבאיות צריכה להתכונן להגנה מפניהן. והתנאי הראשון זההשוב ביותר להתגוננות מוצלחת מפני חיל מוטס הוא ידיעה יסודית בשיטת ארגונו ותכסיסיו, והכרת יתרונותיו וחולשותיו כאחד.

צבא "לוחמי-האוויר" הגרמני מתחלק לסוגים אלה: חיל-דאונים, צנחנים וחיל-נחיתה אווירי, המוסע במטוסים. עד כה נודעו רק שני דרכי שימוש בסוגי כוחות אלה. ראשית, פעולות עצמאיות של צנחנים או חיל-דאונים, היורדים בקבוצות קטנות: ביצוע מעשי-חבלה, הריסתן או כיבושן של נקודות בודדות בעלות חשיבות טקטית כגון גשרים, דרכי תעבורה ואמצעי קשר; הקמת מרכזים של "הגייס החמישי"; התנפלויות על המטות ושירותי-העורף; הטלת בהלה בקרב האוכלוסיה האזרחית, וכדומה. פעולות רבות מסוג זה בוצעו בהולאנד ובנורבגיה. שנית, משתמשים בצבא "לוחמי האוויר" לשם ביצוע פעולות שיטתיות של התקפה רבת-י, דוגמת אלה שנערכו ברוטרדאם או באי כרתים. בפעולות אלה השתמשו בכל שלושת סוגי החיל הנ"ל מתוך שיתוף-פעולה אמיץ עם חיל-התעופה לפי תכנית שעובדה ביסודיות רבה. מן הראוי לעמוד על השלבים הבדודים של תכנית התקפה זו. שלב א' - הסיוור, הנערך לפני כל הורדת צבא במטוסים. פעולה זו

מבצעים לא רק ע"י מטוסי-תור, אלא גם בעזרת סוכנים ואנשי
הגייס החמישי" המצויידיים באמצעי-קשר עם מפקדת האויב. כל
התכונות של מיבנה הקרקע באזור הפעולות וכן המטרות הטקטיות
נחקרות חקירת מדוייקת ביותר. כל הקצינים והסמלים של הצנחנים.
של חיל-הדאונים ולעתים גם של חיל-הנחיתה מקבלים העתקים
מתצלומי-האוויר של אזור ההתקפה.

ש ל ב ב' - התקפות-אוויר בקנה-מידה גדול על כל אזור פעולות הנחיתה:
הפצצות אלה ממלאות את תפקיד ההכנה הארטילרית הקודמת לכל
התקפה תקינה של חיל-הרגלים. מטרותיה של "הכנה אווירית" זו:
להוציא מכלל פעולה את ההגנה האנטי-מטוסיית של האויב-
ומשום כך היא מכוונת קודם כל נגד שדות-התעופה והסוללות האנטי-
מטוסיית של היריב; להקשות ולמנוע ככל האפשר את התערבותן של
רזרבות האויב לאחר הנחיתה - ולכן פותחים באש עזה של מכוונת-
יריה ושל תותחים אבטומאטיים על כל הדרכים בהן אפשר להסיע
ולהחיש צבאות נעים לפעולה נגד חיל-הנחיתה, וכן על כל מקומות
ריכוזם. "הכנה אווירית" כזאת נמשכת בממוצע 1-2 שעות. כתום פעולה
זו מפציצים את גבולות האזור בו נערכות פעולות הנחיתה - תהליך
הדומה להעתקת מחסום-האש לפני התקפת חיל-הרגלים.* עוד בזמן
שהמפציצים נמצאים מעל לשדה-הנחיתה המותקף מופיעים הדאונים
הראשונים והמטוסים מובילי הצנחנים.

ש ל ב ג' - נחיתת חיל-הדאונים או הצנחנים. לחיל-הדאונים יתרונות
אלה בהשוואה לחיל-הצנחנים: העדר-רעש, ומכאן אפשרות של
הפתעה; נחיתה מדוייקת אף במקומות שקשה לגשת
אליהם; נכונות מהירה לקרב - כי ברדתם מהדאון הם
מרוכזים, ומצויידיים ציוד מלא. אך שניהם כאחד מהווים
את פלוגות-ההלם של צבא "לוחמי האוויר", שעליהן מוטל להתקיף
נקודות חשובות מבחינה אסטרטגית וטקטית, פרשות-דרכים, בתים,
גשרים, עמדות וסוללות-תותחים. מתפקידיהן הראשיים הוא להודיע
באמצעי-קשר שונים אילו הם המקומות הנוחים לנחיתת מטוסי-ההובלה,
וכן לחפות על המקומות הללו. הבחירה בין השימוש בחיל-צנחנים
לבין השימוש בחילות-הדאונים תלויה בכל מקרה במסיבות ההובלה
האווירית וכן בתנאי הנוף. כל אחד משני הגורמים הללו (או שניהם
יחד) עלולים להצדיק את השימוש בשני סוגי הכוחות האמורים
כאחד. רק בשטח הררי עדיפים הצנחנים. לעומת זאת, השימוש בשטחי-
מים ייתכן רק לגבי דאונים.

ש ל ב ד', הוא השלב המכריע - הורדת הצבא המוסע במטוסי-ההובלה.

* הכוונה להעתקת מחסום-האש לצדו של היריב כדי לאפשר לחיל-הרגלים את ההסתערות
על קו-עמדותיו הראשון, ובו בזמן לבחון מהרזרבות שלו הנמצאות בעורף. כאן, לפי ההגדרה הקלאסית,
תפקידו של כוח-האוויר: "לבזרז את שדה-הקרב" - המערך.

רק בשלב זה מגיעות כמויות גדולות יותר של סוגי הנשק הכבד, שבו מצוייד חיל-הרגלים, וכן ארטילריה, טנקים קלים וכלי-רכב להובלה. רק כאשר פעולות האויריה וחילות-הדאונים והצנחנים מחפות על כל אלה ומאפשרות להם לרדת בהיקף רחב, רק אז מובטחת הצלחתה של פלישת האויר.

כוחם של צבאות-האויר הגרמניים צפון: -

בעצמת-האש שלהם. חילות-הדאונים והצנחנים מצויידים במספר רב של נשק אבטומאטי וכלי-ידיה בני מסלול תלול ביותר (מרגמות). שעצמת-האש שלהם גדולה כמעט פי ששה מזו המצויה אצל פורמזיה רגילה של חיל-רגלים מאותו גודל.

בשיטת-הקשר המצויינת אשר להם. ע"י שימוש מקיף ביריעות לאתות מהקרע, באתות-אור, באלחוט ובמטוסים-מקשרים, אפשר לקיים שיתוף-פעולה אמיץ ומהיר בין כל חלקי צבאות-האויר, ביניהם לבין עצמם וכן ביניהם ובין האויריה.

מהירות והתוקף, שבהם מסייעת האויריה לפעולותיהם של צבאות-הנחיתה הוא גורם נוסף להצלחתם. במקרים רבים, בהם לא יכלה האויריה להתערב בפעולות במישרין, הוטל חלק מתפקידיה - ביחוד שיתוק כוחות ההגנה של האויב לפני הורדת צבא-האויר וצמצום כושר-התנגדותו - על "הגייס החמישי" המאורגן. כך, למשל, הצליחו במקומות רבים בהולאנד להעסיק בעזרת "נשק" חדש זה את כוחות-ההגנה, עד שעלה בידי הגרמנים להוריד את צבאות-האויר שלהם. עם כל ארגונם וזיונם המצויינים יש להם לחילות-האויר הגרמניים גם חולשות רבות, וכוחות ההגנה חייבים לדעת כיצד לנצל את חולשותיו אלה של האויב. כך, למשל, קשה השמוש בדאונים בשעות חשכה, או בתנאים בלתי-נוחים של מזג-האויר; אין הם יכולים לנחות על קרקע גלי, ובגלל היותם גדולים וכבדי טיסה, עשויים עץ וברז, נוחים הם להיפגע באש חיל-הרגלים וביחוד בכדורים זזהרים ובכדורי-הצתה. החיילים המוסעים בדאונים יוצאים ממטוסייהם דרך שתי דלתות קטנות, ובהצטופפם בפתח מהווים הם מטרה נוחה לאש ההגנה.

הצנחנים נוחים להיפגע לא רק בשעת צניחתם אלא גם במשך 5-10 דקות לאחר נגועם בקרקע. כהם מזויינים בעיקר ברימונים ובאקדוחים, ובחלקם בתת-מקלעים - עד שהם מספיקים לאסוף את ציודם הנוסף המורד להם, כיודע, בזבילים מיוחדים, ולהסתדר במבנים של קרב. ואילו צבא המוסע במטוסי-הובלה זקוק לשדות-חנייה נוחים, המוגנים בהחלט מהאויר ומהקרקע. ההגנה בפני פלישת-אויר צריכה להיות מיוסדת על ידיעה והערכה נכונה של היתרונות והמגרעות של צבאות-האויר הגרמניים, ואלה עיקריה: (1) ההגנה הטובה ביותר מפני חיל מוטס היא השליטה באויר באזור הסכנה. אם יש אפשרות להפעיל מספר מספיק של מפציצים נגד שדות-התעופה של האויב, שמהם גשליחים צבאות-האויר שלו, וכוח

מספיק של מטוסי-קרב נגד שיירות המטוסים המוכילים צבא ונגד צי-
האוויר המלווה אותן - אפשר לבלום פלישת-אוויר עוד לפני התחלתה.
(2) מהאמור לעיל אין להסיק, כי אי אפשר למגר את צבאות-האוויר
גם לאחר רדתם באזור פעולתם. אך גם להצלחת פעולותיהם של כוחות
הקרקע נגד צבא-הנחיתה של האויב דרושה תמיכה מספקת מצד
האוויריה. העדרה של תמיכה זו הוא שגרם לתוצאות המערכה באי כרתים.
(3) ברי, כי בשיטת ההגנה מפני פלישת-אוויר נודעת חשיבות מיוחדת
לסיור באמצעות מטוסים, סוכנים וכדומה - הואיל והצלחתה של פלישת-אוויר
תלויה בעיקר בגורם האפתעה. אם ניתנה למגינים אזהרה בעוד מועד, יכולים
הם לארגן כראוי את אמצעי ההגנה.

(4) מלבד ההגנה האווירית בעזרת מטוסי-קרב יש תפקיד חשוב גם
להגנה מהקרקע; משום כך ברור, כי מלבד אמצעי ההגנה האחרים יש להגן
על כל הנקודות העלולות לשמש מטרה להתקפת צבא-האוויר גם במספר
מספיק של תותחים אנטי-מטוסיים, כנדים וקלים.

(5) אל המטרות האפשריות, הטעונות הגנה, שייכים בראש וראשונה
כל שדות-התעופה; אך יש להגן גם על כל המקומות האחרים,
כגון שדות, מישורים, כבישים רחבים וכדומה, (ולגבי מטוסיים - שטחי-מים)
העלולים לשמש שדות-נחיתה. את השדות והכבישים אפשר לעשות בלתי
ראויים לשימוש על ידי פיצוץ (עשית, מכתשים) או תחיבת כלונסאות
והתקנת מכשולים אחרים. בין המטרות הטעונות הגנה יש לכלול לא רק
שדות-תעופה אלא גם מקומות ובנינים העלולים לשמש מטרה לא רק
להורדת צבא-אוויר אלא גם למעשי-חבלה ופעולות, הגייס החמישי, כגון:
תחנות-רכבת, תחנות-שידור, בתי-חרושת חשובים, מרכזי השלטון, מוסכי מכוניות,
תחנות בנזין, מפעלי חשמל ומים, או מטרות צבאיות טהורות כגון ביצורי-
שדה, סוללות-תותחים, מפקדות, מחסני נשק ותחמושת וכיוצא באלו.

(6) כיצד להבטיח הגנה יעילה ביותר לכל המטרות הנזכרות לפגיעה
האלה? לשם כך יש להביא בחשבון שלושה גורמים עיקריים אלה: ראשית,
רשת-תצפית משוכללת על פני כל האזור הנתון בסכנה;
היא צריכה להיות מאורגנת כך, ששום הפצצות והתקפות-עומק לא חוכלנה
להוציאה מכלל פעולה (דרושה לשם כך בנית מחפרות מתאימות והסוואה
יעילה). שנית: לשם הגנה סטטית על כל המטרות השונות יש להקים בכל
הנקודות הנזכרות ביותר מבחינה טקטית עמדות-הגנה, הבצורות מכל
עבר, מוכן מאליו כי גם את העמדות הללו יש להבטיח ככל האפשר - ע"י
בניה מתאימה, הסוואה וכדומה - מפני פעולות, "ההכנה האווירית" של האויב.
את הגורם השלישי מהוות הרזרבות הניידות המוכנות לקרב.
מתפקידה של מערכת התצפית - לגלות ככל המוקדם את נחיתת האויב; על
כוחות ההגנה הסטטית לעצור את האויב ולהפריע אותו ככל האפשר לפתח
את פעולותיו; ועל הרזרבות הניידות לפתוח בהסתערות-נגד עזה ומהירה כדי
להשמיד את הנזחחים, לפני שיספיקו לקבל תגברות נוספות. מהירות

עצמת-אש ורוח-תוקפנית נדרשים מהצבא שעליו הוטל תפקיד זה. (7) חשיבות רבה בשביל ההגנה נודעת לשירות-הקשר הפועל ללא פגם. עליו להיות מוגן מפני הפצצות ומיוסד קודם כל על קשרי אלחוט בין מערכת-התצפית, עמדות ההגנה והחטיבות הניידות.

(8) מטרתם המשותפת של כל כוחות ההגנה היא להישמר מפגיעה בשלבי ההכנה של פלישת-האוויר, להשמיד את פלגות-החלוץ של צבא-האוויר המתקיף, את חיל-הדאונים והצנחנים, וע"י כך למנוע את השלב המכריע של פלישת-האוויר: הורדת המוני צבא המוסע באוירונים.

(9) בד בבד עם אמצעי ההגנה מפני פעולה רבת-מדות של חיל-מוטס יש לאחוז באמצעי זהירות בפני מעשי-חבלה בקנה-מידה קטן יותר, ונגד פעולות הגייס התמשי"י. יש להביא בחשבון גם את האפשרות, כי על פלגות צנחנים קטנות יותר יוטל להתפזר כשטחים מתאימים (הרריים, מבותרים, מדבריים וכדומה) ולערוך פעולות גרילית, בסיוע הגייס החמישי"י או בלעדיו. האמצעים שיש לאחוז בהם במקרה זה הם כבכל מצב של מלחמה זעירה: משמרות-סיוור חזקים, מארבים, "שירוק" * של השטח הנתון בסכנה, ותפיסת נקודות-המשלט בפרשות דרכים ובקויות-חבורה.

(10) מכל האמור לעיל ברור, כי אמצעי ההגנה מפני פעולות חיל מוטס צריכים להקיף לא רק גיזרה מסוימת, או שטח מסויים, אלא את כל הארץ הנתונה בסכנה כולה. מכאן יש להסיק, כי הצבא הסדיר של איזו מדינה יכול להגשים רק חלק מתפקידי ההגנה האמורים. נמצא, כי בהקמתן של מערכות התצפית, הקשר וההגנה, וכן בארגוןן של יחידות-צבא ניידות ובעלות כוח מספיק, צריכה להשתתף בצורה זו או אחרת האוכלוסיה כלה. הפתרון לבעיה זו - "משמר הארץ" כפי שהוקם בבריטניה. כללו של דבר, תולדות התפתחותה של אמנות המלחמה מוכיחות בעליל, כי כנגד כל שיטת-התקפה חדשה מציאים שיטת-הגנה חדשה. שיטת ההתקפה בעומק באה כתשובה להגנה בעומק. וכתגובה לכך קמה, האומה המזוינת.

* ראה: לוח הידושי-מונחים.

המלחמה המודרנית, הגישה תגי הפלפלה, מתבטאת בלי ספק התמחות מקצועית גוברת. העקבה, שעל העולם להיות מאמן למלחי תפקיד מתיר בדרגות קרב, משנה, לכאורה, תרנגונית ידועה לאמונו. אולם זהו רק למראית עין. בעתיד יהיה התגל הרגלי המוב, בלי ספק, לא רק קלע דיוקן בסוגי גשק שונים, אך גם צופה, ספר, אפת, אל-חושאי, קנה, תותחן וממחה להסנאה. אמונם של התגלים המקצועיים יהיה שונה בדרגותיהם ומהרגול של פרידריך הנדל, קשם שתניו של הנקה הנהג במקובית רבת-הכח בדרכים בלתי-ידועות שונים מקמלו המשומם של העקב בספינת-הקשוסים.

גנרל דה גול בספרו: "The Army of the Future"